

DÉLVIDÉK

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesületének hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Versecz, Laktanya-utca 1054. szám — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények különben özv. Kirchner-féle felvételi és rendelő irodájában (az Andrássy-sétány és Iskola-utca sarkán lévő Kádics-féle házban) is átvételnek.
Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt. 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő: Perjéssy Lajos.

Kiadó-hivatal: Kirchner-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetések, hirdetések és felszólamlások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legutóbbabban számítatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyílt térben egy sor 10 kr. — A hirdetésekért kérjük pontosan délig beküldeni.

XII. évfolyam

Vasárnap 1903. évi augusztus 9-én.

32. szám.

Az elhagyottak.

A statisztika évről-évre avval a szomorú tényre számol be, hogy Magyarországon a gyermekhalandóság az európai kultúrállamok között a legnagyobb. Hiába alkottak szigorú törvényeket, hiába ellenőrzi az egészségügyi szolgálat a csecsemők gyógykezelését, a dajkaságba adottakat, a leleneket, azért a gyermekek csak pusztulnak, vesznek.

Természetesen a halálozási esetek legnagyobb százalékát azok az ártatlanok képezték, akiket szülőik elhagytak, akik árván maradtak, szóval akik köztartásra szorultak.

Hogy mit jelent a köztartás, hogy milyen élete van annak a gyermeknek, aki a község, vagy egyéb jótévedő kezelmére szorul, azt nem kell költői fantáziával ecsetelni. Minden faluban van egy-két olyan árva, akitől a község volna köteles gondoskodni. Hiszen gondoskodott is róluk. Sok helyen úgy tartották el a falu árváit, hogy azok házról-házra jártak enni. Mindennap más gazdához. A kis testi ruházatát pedig a nyakukra dobta egyik-másik jószívű ember; lakást meg adott nekik nyáron a jó Isten, télen pedig valami emberesebb béres, aki megtúrta a nyomorultakat az istállóban. Ez is csak addig tartott, míg az árva gyerek libaórzással, vagy egyéb apró szolgálatokkal meg nem tudta keresni a betevő falatot. Akkor levette róla kezét a község is oly korban, amikor legjobban kellett volna az ifju lelkekre ügyelni, neki eresztette az élet ismeretlen, nehéz útjának.

És ez nem mese. Így volt ez még néhány év előtt mindenfelé széles Magyarországon, dacára annak, hogy a törvény már 1878-ban gondoskodott a vagyontalan, elhagyott árvák eltartásáról. A gondoskodás azonban csak az elv kijelentéséből, a kötelezettség megállapításából s a humanitarius rendelkezéseknek paragrafusokba való foglalásából állott. Az elv épségben maradt, kötelezettség is fenállott, de a paragrafust nem hajtotta végre senki.

A törvény szerint kóborló, iskolába nem járó gyermeknek nem lett volna szabad léteznie ebben az országban. És mégis hány-szor találkoztunk az országuton ténfergő, rongyokba burkolt gyermekekkel, akik kolduláshoz élnek és nagyon hamar megtanulták a bűnt, hamar hozzászoktak a munkátlansághoz s kiveszett lelkükből minden nemesebb érzés; nem éreztek a társadalom iránt semmiféle kötelezettséget. Társadalmon kívüli lényekké váltak, paraziták lettek s rettenetes tudatlanságban, undorító erkölcsi posványban ténfergették végig az életet.

A bűn a tudatlanságban, a nyomorban

és munkátlanságban születik. Az árva gyerek pedig a falvakban rendszerint tudatlan maradt, nyomorban nevelkedett fel és a rendszeres munkát ritkán szokta meg. Bizonyos, hogy ha valaki statisztikát állított volna össze a bűnösök előéletéről, az elzúllott alakok között nagyon sok köztartásra nevelkedett gyermeket talált volna.

A legújabb időben a viszonyok némileg javultak. A közigazgatási hatóságok több és több gondot fordítanak a gyermekvédelemre s a közoktatásügy fejlődésével az iskola kiterjesztette áldásos hatásait a falvak árváira is. De még mindig nagyon mostoha sorban van részük az elhagyott gyermekeknek. Sok helyen a legjobb akarat is megtörik az eszközök elégtelenségén. A nép, a községek szegénysége, a közterhek rohamos emelkedése nem adott módot a községnek, hogy az árvákról, közsegélyre szorulókról kellőképp gondoskodjon. A gondoskodás legjobb esetben is csak arra terjedhetett ki, hogy az elhagyott gyermeknek a mindennapi tartást, a ruhát, a lakást biztosítsák; annak szellemi és erkölcsi nevelésével még mindig nem törődött senki.

Ezeknek a nyomorult árváknak a társadalom számára való megmentése fontos szociális feladat. Nemcsak a gyermekhalandóság csökkentése, az emberanyagban való takarékoskodás, hanem egyszersmind sok száz gyermeknek az erkölcsi zülléstől való megmentése céljából is szükséges, hogy az állami és társadalmi oltalom szervezve legyen.

Az elhagyott gyermekek fele elzúllott s az állam részére teljesen elveszett, sőt annak terhét képezte. Növelte a proletárok számát és előbb-utóbb újra köztartásra szorult. Ennek ez elemnek a kvalitását is át kell alakítania az állami és társadalmi tevékenységnek, mert a köz érdeke, hogy minél több ember dolgozzék, minél több ember tudja megkeresni a kenyerét.

A kormány az elhagyott gyermekek védelmét az 1901. évi VIII. és XXI. t.-cz. alapján egészen új alapokra készült fektetni. Az elhagyottak fölé kiterjeszti az állam védő kezét; egyszersmind egyesíteni és felhasználni igyekszik minden tényezőt a gyermekvédelem érdekében. A községek vállairól leveszi a terhet, a vagyontalan, közsegélyre szoruló árvák gondozását, nevelését, munkához való szoktatását állami feladatnak tekinti, de a kérdést nem a merev államosság alapján, hanem a gyermekvédelemmel foglalkozó egyesületek, társadalmi tényezők bevonásával és erők felhasználásával szándékozik megoldani.

A cél nagy szociális kérdést ölel fel; a megoldás módja, a megvalósítás tervei feltétlenül helyesek, mert az állam a szegényügyet

a társadalom erejének igénybevétele nélkül teljesen megoldani soha sem lenne képes, tehát a teendőket meg kell osztania, az erőket pedig össze kell forrasztania. Ez azonban a legnehezebb feladatok egyike. Ha a hatalom túlmeleg az ártáron, ameddig a társadalom tevékenységének irányítása céljából minden szociális kérdésbe bele kell nyulnia; ha hatalmi eszközökkel akar áldozatkészséget ébreszteni s minden társadalmi mozgalmat hivatalos keretbe akarna kényszeríteni, akkor nagyon sok önkéntesen működő tényezőről kénytelen lenne lemondani; ha pedig a társadalomnak ezeket az önkéntes funkcionáriusait nem szervezi, csak félrendszabályokat érhet el. A lehető legharmonikusabb kapcsolatba kell tehát hozni a társadalmi és hatósági tevékenységet, hogy egymást a kettő támogassa s ne feszélyezze. Ez pedig a mostani közigazgatási szervezet mellett aligha lesz lehetséges. Félő, hogy a legüdvösebb szociális intézkedések működését megbénítja a bürokratizmus, amely a társadalmi erők egyesítésére még soha sem vezetett.

A gyermekvédelem ügyének rendezése előtt a belügyminiszter ankkétre hívta össze a közelet azon tényezőit, akik a kérdéssel már gyakorlatilag foglalkoztak s a szaktanácskozmányban is kifejezésre jutott, hogy lehetőleg kerülni kell a bürokratikus formákat és szerves kapcsolatot kell létesíteni az állami és társadalmi tevékenység, ugyszintén az önkormányzat között.

Ha ezt megoldani sikerül, a gyermekvédelem megmenti azt az elemet, amelynek nagy része eddig eltévedt az élet utvesztőjében s evvel nemzeti, közigazgatási, állami érdekeinket fogja szolgálni, mert szaporodni fog a munkás, erkölcsös és hazafias magyar elem.

A pápaválasztás részletei.

Giuseppe Sarto bibornokot, velencei patriarchát pápának választották. Az új pápa déli 12 óra 10 perczkor megjelent a Szent-Péter-templom belső erkélyén és áldását adta a nagy számban megjelent népre. A néptömeg lelkesülten üdvözölte az új pápát.

Rómából jelentik: Egy reggeli lap, állítólag magából a conclaveból szerzett értesülése alapján azt állítja, hogy az új pápát már tegnap megválasztották, de mert késő volt már, a választás eredményének kihirdetését és az apostoli áldást ma déli fél 12 órára halasztották. A forrás dacára nagy tömegekben tódul a nép a Péter-térre, hogy a ritka látványnak tanuja lehessen. Az utcákon láрма, kiáltás és fölhangzik mindenfelé a popolanik hangja:

— Ma Szent-Domokos napja van! Ma kell a pápát megválasztani!

Háromnegyed tizenkettőkor három zászlóalj rohamlépésben a Szent-Péter-templom felé

halad, ahol a templom homlokzatával párhuzamosan sorakozott. Ebben a percben kinyitják a külső loggiát és a kőkorlátra egy damasztözetet borítanak. Először egy zászlóvivő jelenik meg, mögötte pedig Macchi bíbornok. A csapatok tisztelgnek, a nép ujjong. A közvetlenül rá beálló mély csöndben ezek a szavak hallatszottak:

— *Nuncio vobis quandium magnum. Habemus Papam!*

(Nagy örömet jelentek nektek. Van pápánk!)
Erre Sarto, aki a *X. Pius* nevet vette föl, megjelenik és a nép leírhatatlan örömrivalgásai között üdvözlő az új pápát, aki áldást oszt. A heroldok megfűjják a harsonát és utczáról-utczára plántálódva zug a kiáltás:

— *Sarto! Sarto!*

Sarto József bíbornok, most velencei patriárka, kardinális extra curiam, 1835. június 2-án született Riesebe. 1884. november 10-én Mantua püspökségét kapta, 1893. június 15-én velencei érsek és patriárka lett, miután 13 nappal azelőtt bíbornokká emelkedett S. Bernardo alla Terma ezimmel. Sarto érsek a legtevékenyebb egyházfők közé tartozik. Szociális téren kifejtett működése pedig páratlanul áll. XIII. Leonnak is éppen azért igen kedves embere volt. Rómában azonban keveset tartózkodott, mert korán püspöki széket kapott.

Budapest, augusztus hó 4-én. Rómából táviratozzák: Sarto bíboros megválasztása általános megnagyvással találkozik. Az új pápa szereti a magyarokat és benső barátságban él Deseffy Sándor esanád-egyházmegyei püspökkel.

NAPI HIREK

Hálaadó istentisztelet. A szerencsésen befejezett pápaválasztás alkalmából az itteni róm.-kath. templomban, püspökünk ő excellenciája rendeletére ma délelőtt 1/2 10-kor ünnepélyes hálaadó istentisztelet tartatik. »Te Deum«-mal és az Oltári Szentség kitételével. Ugyanezen örvendetes okból esütörtök este fél óráig tartó harangozás volt.

Az új pápa és a versecziek. Midőn annak idején, vagy 3 évvel ezelőtt Deseffy püspök zarandokiaszt rendezett Szent Gellertnek Velenczében őrzött ereklyéihez, éppen Sarto bíboros, a mostani pápa fogadta és kalauzolta a nagy menetet. A zarandokok nagy része tiszteletét is tette a bíboros előtt, aki őket rendkívül szívesen fogadta és a verseczi hitközség elnökét, Seemayer Karoly dr.-t meg is hitta magához ebédre.

Schwitzer tábornokszernagy úr ő excellenciája, temesvári hadtestparancsnok, az 1878-iki háború emlékünnepeinek 40 koronát ajándékozott.

Az okkupáció emlékünnepere szölli meghívókat már széjjel is kuidte a rendezőbizottság. Zagyva nyelvi viszonyainkra való tekintettel a meghívó 3 nyelven van kiállítva: magyarul, németül és szerbül, egymás mellett. A mi vidékünkön ez már megszokott dolog, hiszen jól férünk meg a szomszédal. A belépti jegyek azonban már új elv szerint készültek és klasszikusan illusztrálják azt a régi igazságot, hogy egy botnak csak két vége van. A hosszúkás alaku beléptijegy ugyanis egy vízszintes vonással két részre van osztva; a felső részen áll a német »Entrée-Karte«, az alsó részen pedig, fejtetőre állítva, a szerb »Ulaznica.« Ilyen agyafűrt berendezés mellett csak természetesen akadhat csak helye. Lapunknak egy nyájas olvasója beküldött nekünk egy ilyen csodálatos beléptijegyet s méltatlankodásának adott kifejezést a tapasztaltakon. Azt szeretné azon mélyen tisztelt olvasónk, hogy a mi nyelvünket is alkalmazzák az ily belépti jegyeken. — Uram Istenem! Hol tartanak még e tekintetben az intéző körök!

Kézfogó. Treisz János állatorvos úr eljegyezte Teubel Matild kisasszonyt, köztisztviselőben álló polgártársunknak, Teubel János nyug. honvéd-kapitány úrnak és az ő szeretetreméltó hitvese, Teubel Matildnak bájos leányát. Az ég áldását kérjük a frigyre.

Választói gyűlése. Mult vasárnapon a »Hungáriához« és »Szöllővenyigéhez« ezimzett vendéglőkben igen jól látogatott gyűlések folytak le. Ez alkalommal egyuttal megválasztották

a hat választókerület f. hó 16-án tartandó képviselőválasztására szükséges bizalmi embereket. Reméljük hogy szabad s független választópolgáraink a város üdvét és érdekét fogják szem előtt tartani.

Régiségek kiállítása. Rendkívül érdekes ama kiállítás, melyet városi muzeumunk fáradhatatlan öre, Milleker Bódog úr most esütörtökön rendezett, de a mely ma vasárnap d. e. 8—12-ig is megtekinthető az elemi fiúiskola rajztermében. Össze vannak ott gyűjtve ama tárgyak, melyek a szomszéd Vattina falu mellől egy őskori temetkező helyből kerültek ki az utolsó 11 esztendő folyamán eszközölt ásások alkalmával. A tárgyak az emberiség legkezdetlegesebb műveltségi korszakából, a kőkorszakból erednek s így megközelítő számtás szerint körülbelül öt- vagy hatezer esztendősek. Olyan messze korból valók tehát, a melyből semmiféle feljegyzéseink vagy szóbeli hagyományaink jelenleg nincsenek s így annál becsesebbek e tárgyak, mert belőlük fogalmat alkothatunk az akkori ember életmódjáról. Sem vasat, sem egyéb fémeket akkor még nem ismertek s így kőből meg esontból készítették a szükséges eszközeiket: haltát, kalapácsot, nyilhegyet, kést, malmot stb. Az érdekesnél érdekesebb tárgyak oly nagy számban — több mint 2000 — vannak meg, hogy az bármely nagyobb muzeumnak is díszére válna. Tekintve most már azt, hogy az egész gyűjtemény egy helyről került, fel kell tételeznünk, hogy jókora őstelep volt itt a mi vidékünkön oly régi időben, melyről a történelem sem tud.

A mehalai gyermekkert. A Mehala községben 1891. évi október hó óta fennálló és Erzsébet Maria főhercegnasszony ő Fensége védnöksége alatt levő Erzsébet-gyermekkert és hat osztályu magyar leányiskola feletle szükséges ujjáépítése céljából Kabdebo Gergely alispán f. é. 16750. sz. alatt megengedte, hogy a megye területén könyörödományokat gyűjthesse. Ezen célból ő Nagysága Luffert Paula és Spatariu Vladimírné urhölgyek megkezdtek a gyűjtést. Hogy a már törvényre vált gyermekvédelembe vágó minden irányu czélt a közönség szívesen pártolja, mutatják az immár betolyt adományok s pedig: Dr. Kun László és Scherter Tivadar ő korona, Deutsch Testvérek 4 kor., Pleusich Aladar, Rieger Ferencz, Varnay Ernő, Egy valaki, dr. Kovacs, Ruschil és Lerner, Brauch V., Thaler Lipót, Frommer Ernő, Siebold M. 2 korona Miszlivics, Trajtlér és Szubotha lisztkereskedő 1 korona, összesen befolyt 41 korona.

Főiskolai hallgatóink táncvizsgálma, mely e hó 1-én folyt le a városkerti vendéglő helyiségeiben, nagyszámú és előkelő közönségnek megjelenése, és pompás hangulat folytán egyike volt a legszebb idei mulatságunknak. Csak reggel oszlott a tanczosok serege. A mulatságnak anyagi eredménye is nagyon szép, a mennyiben tiszta jövedelem címen 158 kor. 70 fill. jut a »Versecz-Fehértplomai kör«-nek vagyonlatlan egyetemi hallgatók segélyezésére.

Üzletáthelyezés. Kirchner J. E. özvegye könyv- és papírkereskedése e héten költözködtött át új, a réginnél sokkal szebb és nagyobb helyiségébe az Iskola-utca és Petőfi-utca sarkára, nem messzire eddigi helyétől.

Öngyilkosság. A vonat kerekéi vetettek véget egy szerencsétlen sorsú megtévedt embernek, Pilz Ede arvaszéki jegyző életének, a ki bar éles esze és tudományos képzettsége folytán szép pályán haladhatott volna előre, mégsem tudott érvényesülni, mert célját elhomályosította, akaratát megbénította az — ital. Adósságot csinált, hitelezői szorongattak, — végül pedig árvapénzek elikkasztásának vadja nehezedett rá. Koltekezésével a mult hét folyamán vagyonilag teljesen tonkretette és nyomorba juttatta agg édesanyját, úgy hogy a mult szombatban Edének bátyja, Otto magához vette anyját Pestre. Ekkor érezhetett talán olyasmit az ittenmaradt szerencsétlen, hogy most már az ő szerepe is minden czél nélkül való. Teljes tudatára ébredt a helyzetnek: hogy pályafutásában elrontott mindent, a mit csak lehetett, és anyagilag is, erkölcseleg is tonkrementve ért — a fegyház kapuja elé. Kétségbeesésében aztan még az nap este Versecz és Vasártér kozt az érkező vonat elé vetette magát. A kerekék által darabokra tépett testét a városi kórház halottas kamrájába vitték s onnét temették el.

Régészeti ásítás. Ft. Savoly F., r.-k. hitoktató úr kezdeményezése folytán városi muzeumunk öre, Milleker Bódog úr, Német-

Elemér határában Pap Géza országgy. képviselő birtokán ásítást rendezett, melynek eredménye egy avarkori temetőnek a felfedezése volt.

Tűzesetek. E hó 1-én éjjel a szerb eséplőhelyeken leégett Radoszavlyev Zsivának egy 1200 kor. értékű, nem biztosított búzakazalja; 2-án este 10 óra után, a Radakamala-utczában özv. Cirin Szavetának leégett egy istállója; 3-án este pedig Bürger Károly a selyemgyár- és bárány-utca sarkán levő házának leégett a teteje. Tűzoltóságunk meglehetősen gyakorlatban volt már e sok eset folytán s így 5-én, szerdán reggel, a mikor a toronyór ismét tüzet jelentett, tűzoltóságunk hamarosan künn termett a szerb eséplőhelyeken, de nem találtak ott egyebet egy fázó embercsoportnál, a ki a gondosan őrzött tűznél melegegett. Szinte jól esett látni, hogy nem tett újabb kárt a »féktelen elem«.

Az ex-lex és a katonaság. Hogy az obstrukció miatt az idejű fősorozást még eddig nem lehetett megtartani, ez a körülmény az egész országban a leghetetlenebb kombinációkra adott alkalmat és a sajtót is élénken foglalkoztatta. Több hírlapban el is vetették a sulykot messzire, amikor pusztán egyéni fölfevéseket, mint határozott ténynt tüntettek föl. Így például azt is olvashattuk, hogy a hadgyakorlatok után úgy a lovassági, mint a gyalogsági tisztikarban tömeges szabadságolások történnek és hogy minden katonatiszt kéthónapi szabadságra megy. — Mint előkelő és kétségkívül legilletékesebb katonai helyről értesülünk, ennek a híresztelésnek semmi reális alapja nincs; a hadügyi vezetőség egyáltalában nem foglalkozik ilyen irányu tervekkel; katonai körökben nem képezi beszéd és fölfevés tárgyat ez a kombináció, annál kevésbé, mert hiszen az egy, illetve két esztendővel ezelőtt bevonult legénység a hároméves szolgálati idő értelmében egybként sem szabadságoltatnék és mert a tisztikar a hadgyakorlatok után behivandó tartalékosokkal lesz elfoglalva.

Rákóczy hamvainak hazahozása érdekében Debreczen varosa feliratot intéz a képviselőházhoz. E feliratot megküldte Versecz városának is, mely a legközelebbi bizottsági ülésen csatlakozni fog Debreczen kegyeletteljes öhajához.

Érdekes könyvsorozatot bocsájt munkatársunk Kun Jozsef Jenő legközelebb a nyilvánosság elé. A három kötet közül melyet sajtó alá ad, f. év szeptember hó elején megjelenik »Aus dem Lande der Freiheit.« (A szabadság honából) című, német nyelvű, magyar szellemű s tárgyú, továbbá hazafias vonatkozású könyve, mely eredeti elbeszéléseket, jellemképeket, költői rajzokat s elmélkedéseket fog tartalmazni. Meghozhatja minden jóakaró s jóismerős azt az áldozatot, hogy munkatársunk művét szalonja vagy könyvtára számára megszerzi. Annál inkább, mivel a sajtó különböző organumai már előzetesen is nagy jövőt, szép eredményt jósoltak Kunirodalmi vállalatának. A könyv 140—180 oldalra fog terjedni. Ára 2 korona. A ki őt előfizetőt gyűjt, tiszteletpeldányt kap.

Furfangos csalást leplezett le nemrég a csendőrség. Tiano Maria kékesi özvegnyel ugyanis a napokban megjelent Szucsza Mojsze petrisi gazda és megvette az özvegynek két tehenét ötszáz koronáért. A vételárát százkoronás bankjegyekben fizette ki és azt hitette el a tudatlan asszonyynyal, hogy a szazasok száforintosok, s úgy éppen a felét adta a vételárnak. Csak később tudta meg Tiano Maria a valót és bünyenyítő feljelentést tett Szucsza ellen.

A bileki katasztrófa. Bécsből jelentik: Appel baró lovassági tabornok, aki a királyi külön rendeletére Bilekbe utazott, hogy a vizsgálatot vezesse, mar kihallgatta a 12-ik gyalogezred összes tisztjeit és legénységét. A katonai bírósági elővizsgálatot a mosztári helyőrségi katonai bíróság végzi. A vizsgálatot nagyon megkönnyíti az a körülmény, hogy Moravetz főhadnagy, aki résztvett a végzetes hadgyakorlaton és sejtette, hogy a nagy hőségben szerencsétlenség fog történni, az összes jeleket és parancsokat pontosan följegyezte és a bíróságnak átadta jegyzeteit. A katonai bíróság hir szerint Bécsben fog összeülni. Eichensiegi Grünzweig alezredes, akit általában főbűnösnek tekintenek, szolgálatképtelenségnek jelentkezett, ami azt jelenti, hogy fölmentették a szolgálatról. Az alezredes valószínűleg három esztendei súlyos börtönre fogják itelni s ezt az ítéletet a királyi kegyelem kisebb, de még mindig érzékeny szabadságvesztésre fogja változtatni. Megbízható helyről arról értesül egy bécsi lap, hogy Grünzweig

Pap dr. ezredorvosnak, aki Trenkler dr. főorvos néhány kérésére az alezredeshez ment azzal, hogy pár katonát már meghalt így felett: Az nekem mindegy! Ha mind itt maradnak is holtan, -- az elvonuláshoz meg kell történnie. Az áldozatok temetésekor Dragoni vezérőrnagy őrségeket küldött ki, hogy megakadályozza, hogy a temetésről fényképfelvételeket készítsenek. De azért mégis több fénykép készült a temetésről.

Példás kedvezményt léptetett életbe hazánk egyik legszebb és legkedveltebb fürdője: Herkulesfürdő. Az igazgatóság mindazokat, kik szerény jövedelemmel bírnak, augusztus 26-tól kezdve 50% árkedvezményben részesíti úgy a lakás mint a páratlan gyógyhatású kén- és kősós meleg fürdők árainál. Ismeretes, hogy a világhírű fürdők csillogatatlanságával sikerrel használtatnak ischiás, idült csúsz, köszvény, bőr- és csontbetegségek, aranyér, altesti bántalmak, vesebajok, vérszegénység stb. ellen. Dicséretes cselekedet az igazgatóság részéről, hogy az említett kedvezmény által módot nyújt az intelligens középosztálynak is hogy Herkulesfürdő gyógyító és üdítő hatásában részesülhessen.

A földmívelésügyi m. kir. miniszter elrendelte, hogy a mindenféle annyira kártékony rókák és farkasok pusztítói ezentúl is jutalomban részesüljenek. Közírtté tétetik tehát, hogy bárki, a ki rókát vagy farkast megölt, az elpusztított állat bőrével jelentkezék az itteni erdészi hivatalban. A bőrt lebélyegszik és visszaadják, a megfelelő jutalomdíjat pedig kifizetik.

A városi közkönyvtár (Fehértemplom-út, fuiskolai épület) ma d. u. 2-4 óráig nyitva van a közönség számára.

A városkerti vendéglőnk. Városunk építészeti bizottsága nem régebben megvizsgálta a városkerti vendéglő helyiségeit s elhatározta, hogy a melléképületeket az aréna felé ki fogja terjeszteni, továbbá pedig emelni akarja azokat, hogy így a padlózat a teremével összhangzásba jöjjön. A városi mérnöki hivatalban már nagyban dolgoznak a költségvetésen.

Lövő gyakorlat. E hó 11-én a nagy-erőn az elválasztó csatorna tájékán nagy katonai lövő gyakorlatot tartanak éles töltennyel, a miről a környék lakossága azon megjegyzéssel értesítetik, hogy aznap délelőtt a gyakorlat helyére menni tilos.

Jelentkezés tanulmányútra. A verseczi közigazgatási egyesület borászati szakosztálya f. évi szeptember hó első felében, valószínűleg szeptember 6-8 két napra tervezett tanulmányutat rendez az Arad-Hegyaljai borvidékre, mely alkalommal megtekintik a gyoroki-, ménesi-, paulis-baraczkai- s családi szőlőket és az áll. szőlőtelepeket. E tanulságos és érdekes tanulmányút rendezését a ménesi magy. kir. viczellérskola igazgatósága készséggel vállalta el. A m. kir. államvasutaktól mérsékelt menetjegyek engedélyeztetnek, úgy hogy a költségek személyenként alig 10 k.-ra fognak rugni, melybe az éjjeli szállás Aradon is beszámítva van már. Ezen tanulmányút sikere érdekében ennél fogva felhívhatunk különösen az egyesület tagjai vagy más érdeklődő bortermelők, kik a kiránduláson résztvenni óhajtanak, hogy az egyesület elnökénél Dr. Seemayer Károly urnál avagy a titkárnál Engel Márton urnál, esetleg az egyleti helyiségben, a »szőlővenyigéhez« címzett vendéglőben f. hó 20-ig okvetlenül jelentkezzenek.

A hebegő választó. Uj-szentiván Torontálmegyei községben a napokban választották meg jegyzőnek Jónás Jánost erős küzdelem után egy szavazatnyi többséggel. A választás ellen a kisebbségben maradt Drázsity-párt főbebevezést jelentett be azzal a nem mindennapi indokolással, hogy egyik képviselő hebegő beszédű lévén, szavazaskor nem tudta hirtelen kimondani a Drázsity nevet s tévedésből szavazott Jónásra, a ki tehát egy szavazattal kevesebbet kapott volna Drázsitynál.

Az aninai sztrájk. Az aninai munkások sztrájkja nemcsak tovább tart, de a mint már előre látható volt, kiütött az egész vonalon, úgy, hogy ma már az összes gyári- és bányamunkások, nemkülönben a fuvarozó stájerlaci erdőmunkások is sztrájkolnak. Pénteken reggel az összes bányá- és gyárimunkások együttes gyűlést tartottak, melyen kimondották, hogy egy királyi biztos küldessék ki a további tárgyalások vezetésére, arra képviselőjük, Teszari Károly budapesti szocialista vezető — kinek a főszolgabíró a sztrájkra való tekintettel nem

engedte meg az ott tartózkodást — a főszolgabíró által meghívassék; hogy Eberhardt Károly főtisztartó helyett, kit állásától felfüggesztetni akarnak, s kivel tárgyalni nem akarnak, a tárgyalásokra a társasági igazgató hívassék meg; hogy mindaddig míg a már ismertett követeléseik egytől egyig nem teljesítetnek, munkába nem állanak. Ezen határozatot tették magukévé augusztus 1-én tartott külön gyűlésükön a gyári munkások. A munkások tehát ezzel a merev, a munkaadót s a hatóságot indok nélkül sértő határozatukkal olyan tétre léptek, a melyen alig számíthatnak méltanyosságra, hogy törvényes alappal nem bíró követeléseik figyelembe véssenek. A hatóság minden irányban megtette a szükséges intézkedéseket, elejét veendő bármint esetleges összeütközésnek.

A gőzgépezők és gőzkazánfűtők vizsgálata a Temesvárot szervezett bizottság által f. é. augusztus hó 24-én reggel 8 órakor a m. kir. államvasutak műhelyépületében fog megtartani. A vonatkozó szabályszerűen felerősített kérvények a m. kir. ker. iparfelügyelő-höz Temesvár (Józsefváros, Hunyady-ut 23 sz.) címelve, legkésőbb a megelőző napon nyújthatók be.

Nem ez az igazi! Szegeden mostanában egy bolhaszínház szórakoztatja a műpártoló közönséget. Történt pedig az előadásán, hogy a primaballerina egy merész ugrással rángrott a közönség egyik hölgytagjára és csakhamar eltűnt a bluz alatt. A színház igazgatója, a fölötti bántában, hogy társulatának legkiválóbb tagja, a publikum kedvence eltűnt, keserves panaszkodásra fakadt: Jaj nekem! Miből élek ezután! Megbukik a színházam! Se jó darabok, se jó szereplők, én már tönkrementem! Az illető hölgy megszanta a boldogtalan igazgatót és pár diszkrét szót suttogva, visszavonult egy mellékhelyiségbe. Öt-hat perc múlva előjött és a két ujjá közt egy követ, joltáplált bolhát hozott és mosolyogva nyujtotta át a halálkódó igazgatónak. A direktor a boldogságtól áradozva, gyöngéd szeretettel hordozta tenyerén a bolhát; majd dédelgetve cirógatta, nézegette a ravasz kis állatot, . . . de csakhamar szomorúra vált az arca és siránkozó hangon így kiáltott: Nagysád, köszönöm a szivességét, de nem ez az igazi!

Vasfejtő öngyilkosjelölt. Budapestről írja tudósítónk: Különös öngyilkost hozott be ma délelőtt 11 órakor Nyiri detektív a Városligetből. Az illető Temmer József 23 éves pápai gazdálkodó, aki anyja megbízásából ökröket adott el Budapesten s az árát vig cimborák közé keveredve az utolsó fillérig eldorbézolta. Ma reggel fajó fejfel és üres zsebbel ébredve, öngyilkosságra szanta magát. Kiment a Városligetbe s ott egy hús cserje alá feküdvé, homloka közepébe lött s várta a halált. Ehelyett azonban Nyiri detektív jelent meg s talpraállítva a vérző fejű embert, karanfogyást bekísérte a főkapitányságra. Itt a rendőrorvos megállapította, hogy Temmer koponyacsontjáról visszapatant a golyó s így a vaskabaku életűt a saját lábán mehet haza az anyjához, ha ugyan mer.

Felelős szerkesztőnk távollétében a szerkesztésért felelős:

Kirchner Ernő.

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalos könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbamulatra méltóbb csodaorvosság, mely megmentett ezeket a kik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kika fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyengülésben, vagy kronikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges, csodálatos eredménnyel gyógyítja ez évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt irhat a State Medical Institutnak az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, akik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják

el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivételt nem tesz. Mindenki irhat érette bárholon magyarul, mire titoktartás mellett postafordultával egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag olyan szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute, 6903 Elektron Building, Fort Wayne, Ind, Amerika. A levelek mindig bérmentesítendőek.

2234. szám. — 1902 Versecz th. város számvevőségétől.

Intés.

Mindama háztulajdonosok, a kik az 1903. évi július hó 1-én esedékes volt aszfalt-járdai részleteikkel még hátralékban vannak, ezennel felhívhatunk, hogy tartozásukat 14 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett a városi házi-pénztárnál rövják le.

Verseczen, 1903. évi augusztus hó 5-en.

Moresán Szilárd,
számvevő.

Arlejtési hirdetmény.

Alulírott egyházközségi elnökség mint iskolafentartó közhírré teszi, hogy a verseczi g. kel. szerb egyházmegyei hatóság részéről 1233 III. 57/1903. szám alatt jóváhagyott tervek és költségvetés alapján Temes Paulion emelendő új iskolaépület építésének biztosítására 1903. évi augusztus hó 19-ik napján d. u. 2 órakor a temes-paulisi fuiskola tantermében szóbeli és írásbeli arlejtést fog tartani.

Az építkezés költségeire engedélyezett összeg, mely kiküldési árú is szolgál. 6525 kor. 75 fillérben van megállapítva.

Írásbeli ajánlatok 1 koronás okmánybéllyel ellátva, a kiküldési ár 5% ának megfelelő bántópenz kapdán a temes-paulisi g. kel. szerb egyházközség elnökségéhez címelve oly időben küldendők el, hogy legkésőbb az arlejtés megkezdése előtt az elnökség kezéhez juthassanak.

Az írásbeli ajánlatban világosan megemlítendő, hogy ajánlattevő az arlejtési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

A szóbeli arlejtésen résztvevők bántópenz fejében a kiküldési ár 5% át, azaz 326 kor. 28 fillért tartoznak az arlejtést vezető egyházközségi elnök kezéhez készpénzben letenni.

Az arlejtés többi feltételei, valamint a tervek és költségvetés a mai naptól kezdve az egyházközség hivatalos helyiségében bármikor betekintheők.

Temes-Paulis, 1903. augusztus hó 5-en.

Az egyházközségi elnökség.

Ad. 5929. szám. — 1903.

Hirdetmény.

Folyó évi augusztus hó 23. án a városi törvényhatósági bizottság tagjai sorából a következő választott városi képviselők esnek ki és pedig:

Az I-ső kerületben: Dragits Sándor, Petrovics György, Popov György és Kamenarski Péter.

A II-ik kerületben: Gruics Sáva, Popovics Zsiva, Rancsin János és Raics Lyubomir.

A III-ik kerületben: Breinich János, Köszl Sebestyén és Seemayer János.

A IV-ik kerületben: Gettmann Péter, Gumbinger János, Kemmler József és Kirchgässner Ferencz.

Az V-ik kerületben: Breinich Sebestyén, Gettmann János, Rottler Ferencz és Weifert Nándor.

A VI-ik kerületben: Dr. Adelmayer Ferencz, Seitz Ferencz és Stürmer István. —

Azonkívül az 1902 ik évi december hó 16 án 229/11314 szám alatt hozott közgyűlési határozat értelmében még 7 új városi képviselői állás lesz betöltendő és pedig:

Az I-ső kerületben: 2, a II-ik kerületben 1, a III-ik kerületben 1, a IV-ik kerületben 1 és az V-ik kerületben 2 állás.

Ezen 29 képviselői állás betöltése céljából a vár. törvényhatósági bizottság f. évi július hó 27-én 142/5929 szám alatt hozott közgyűlési határozatával a választás napját f. évi augusztus hó 16-ára tűzte ki és a választás helyétül az I-ső kerületben: a városháza nagy üléstermét, a II-ik kerületben: a székház utcában levő szerb hitközség nagy üléstermét, a III-ik kerületben: a városi fiókiskolát, a IV-ik kerületben: az Urbáni utcában levő városi kisdudóvotát, az V-ik kerületben: a fehértemplomi úton levő fiú elemi népiskolát és a VI-ik kerületben: a kudriczi úton levő kisdudóvotát állapította meg. választási elnöknek pedig az I-ső kerületbe: Pavlovics Ignác tanácsnokot a II-ik kerületbe: Jovanovics Szevolik vár. közgyámot, a III-ik kerületbe: Dr. Režucha István tiszti ügyészt, a IV-ik kerületbe Mark Antal városi tanácsnokot, az V-ik kerületbe: Caimann Pál vár. tanácsnokot és a VI-ik kerületbe: Ullmann József városi számvevőt küldte ki.

Miről a választók, kiknek névjegyzéke folyó évi augusztus hó 1-től kezdve a városi jegyzőségél közszem-

lére ki lesz téve, ezennel azon megjegyzés mellett értesítetek, hogy a szavazás az 1886. évi XXI. t. cz. 39-ik szakasza értelmében a fentjelzett napon délelőtt 9 órakor kezdődik és délután 4 órakor végződik. Ezen idő letelte után többé szavazás nem történhetik.

Választható minden írni és olvasni tudó választó, tekintet nélkül arra, melyik választó-kerülethez tartozik.

A választás szavazatlapon által történik. Egy szavazatlapon több nevet nem tartalmazhat, mint a hány bizottsági tag az illető választó-kerületben választandó, az esetleg utolított vagy olvashatlanul írott nevek figyelembe nem vétetnek.

Megjegyeztetik ezuttal, hogy a fent idézett közgyűlési határozat értelmében az I., II., IV. és V. kerületben választott városi képviselők közül az, a ki a legkevesebb szavazatot nyeri, mint oly városi képviselő fog tekintetni, kinek megbízatása 1905. évi márczius hó 5-ig terjed, míg az összes 6 kerületben megválasztott többi képviselők megbízatása 1909. évi augusztus hó 23-ig fog számítani.

Azon esetben ha két, vagy több városi képviselő egyenlő szavazatot nyerne, úgy a megbízatási idő sors által lesz eldöntendő.

Figyelmeztetnek a választók, hogy a választási helyre fegyverrel vagy bottal megjelenni tilos.

A választási bizottság ugyanazon törvényes védelemben részesül, mint az országgyűlési képviselő-választás alkalmával működő bizottság.

Versecz, 1903. évi július hó 31-én.

polgármester szabadságon:

Koszirovics, főjegyző

Epilepsia.

A ki nyavalyatörésben, görcsökben s más idegbajokban szenved, kérje azon tüzetet, melyet ingyen és bérmentve küld meg Schwaben gyógyszerár, Frankfurt a. M.

Kérje

ingyen és bérmentve

illusztrált árjegyzékemet, mely több mint 500 ábrát tartalmaz

Órák,

arany-, ezüst- és hangszer-cikkekből.

Konrád János

órágyáros és kiviteli üzlet

BRÜX 295 sz. (Csehország.)

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. Miniszter Ur, az 1901. évi márczius hó 30-án kelt 15677 számú illetve az 1902 évi január hó 10-én kelt 3531 számú leiratai alapján a Temes-Bega vízszabályozási társulat keretében a Rojga csatorna jobb partján 3 + 956 km² a zichyfalvi határban egy felvigyázó gátörök 10851 kor. 43 fill. illetve a társulat által beszerzett és a helyszínére szállított 70.000 drb. téglá árának ezirt 36 koronával számítva, vagyis 2520 korona levonásával maradt 8331 kor. 43 fillér előirányzati összegel kerül kivitelre.

A fent említett munka kivitelének biztosítása céljából az 1903. évi augusztus hó 14-ik napjának délelőtti 9^{1/2} órája alolított igazgatóság hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkának végrehajtására vonatkozó s a „Részletés feltételekben“ tüzetesen körülírt módzatok szerint kiállított zárt ajánlatokat a ki-tűzött nap délelőtt 9 óráig a nevezett igazgatósághoz annyiival is inkább igyekkezzenek betér-jeszteni mivel a később érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Pályázni óhajto köteles a vállalati költség összeg 5%-ának megfelelő bántapénzt vagy óvadékképes értékpapírt a társulat pénztárát kezelő Temesi agrár takarékpénztárnál előlegesen letenni és arról nyert eredeti letéti nyugtát ajánlatához csatolni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet részletes feltételek a nevezett társulat igazgatóságánál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Temesvár, 1903. július hó.

Temes-Bégavölgyi visszab. társulat Igazgatósága.

3844 kig. sz. — 1903.

Hirdetmény.

Tekintettel arra, hogy a veszettség a város területén ismét fellépett, felhivom a közönséget figyelmét a folyó hó 10-én a 3570. kig. 1903. számú hirdetményemre azzal, hogy a zárt mátol fogva 40 napig azaz f. évi szeptember 4-ig meghosszabítom. Az ebeg tehát ez ideig lánczton kötve tartandók vagy póráczon, de biztos szájkosáral ellátva vezetendők.

Különösen arra intem a közönséget, hogy

a városkertbe este üdülés céljából a kutyáka ne vezesse, mert ezen rendeletem ellen vétőket a törvény teljes szigorával fogom sújtani.

Végül figyelmeztetem a közönséget hogy a naponta körúton lévő gyepestert működésében ne gátolja s ezt ne bántalmazza, mert felmerülő panasz esetén a megtorlás nem fog kimaradni.

Rendörkapitányság, Verseczen, 1903. évi július hó 25-én.

Szekeres rendörkapitány.

Hirdetmény!

Van szerencsém T. Cz. értesíteni, hogy az itteni piacon 25 év óta főnálló

Fakereskedést

azelőtt **N. Osztolos**, kudriczi utca, fapiacz 2901 sz. átvettem és azt változatlanul saját czégem

J. M. Georgievics,

alatt tovább folytatni fogom.

Ajánlom választékos készleteimet mindennemű:

Épület- és bognárfákban, deszkákban, tölgy- és fenyő szőlő karókban valamint mindennemű **tűzifamat.**

Becses partfogását tisztelettel kéri

J. M. Georgievics.

Thierry A. gyógyszerész csodabalsamja

a legjobb diätetikus háziszser.

Emészteti zavarok, gyengeség, émelygőség, gyomorégés, felfúvódás stb. ellen, köhögéscsillapító, görcsszünetető, nyálkaoldó és tisztító hatású. 12 kis üveg vagy 6 duplaüveg ára, dobozzal együtt, bérmentve 4 kor. **Thierry A. gyógyszerésztára a Védangyalhoz Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.** »Csak az itt feltüntetett védjeggyel valódi.« Igen ajánlatos ezen szert utazásoknál minden eshetőség alkalmára magával vinni.

Miért szenved ön?

mikor mindenféle sebtől, ha még oly régi keletű is könnyen, fájdalom nélkül megszabadulhat, operáció sem kell, ha **Thierry gyógyszerész egyedül valódi**

Centifolium-kenőcsét

nevezett **csodabalsam** jät használja, melylyel egy 14 éves gyógyíthatatlannak tartott csontveszedést s nemrég egy 22 éves, nehéz rákféle betegséget teljesen meggyógyítottak.

Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRY in Pregrada.

A valódi centifolium-kenőcs alkalmazható a gyermekágyasak rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak esetében, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak, s csontveszedéseknek, vagán, szúrás, lüvés és ütés által előidezett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szalka, homok, tövis, seret stb. eltávolításánál mindenféle dagánat, kinóvés, kepzód-mény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körmöfereg, körömgyűlés, a lábuk járásközben történt kisebesülése, **fagyás és égés** okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdagánat, meggyált-
ver, fulzógás stb. stb. esetében. Két adagnál kevesebb nem szállítatik; a szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással postai szállítási díjjal együtt 3 korona 50 fillér. **Számos bizonyítvány rendelkezésre áll.** Arra kerek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások véve-
sétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe ne van-e a fenti védjegyet és czégem: **Thierry (A.) gyógytára az „Órangyalhoz“ Pregradában, egteve.** Minden tégely használati utasításba van csomagolva. Valódi Centifolium-kenőcsöm utánzó a vedortörvény értelmében üldöztetnek, valamint a hamisítvány elárúsitói is.
Egyedül kapható:

Thierry A. Védangyal-gyógyszertára
Pregradában, Rohitsch Sauerbrunn mellett.

Központi raktár Budapesten: Török J., Zágrábban: Mittelbach S. és Bécsben: Brády C. gyógyszerésztárában.

Schicht-szappan

jegyek:

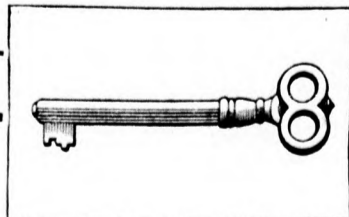
„szarvas“

„kulcs“

Legjobb, legkiadósabb, és az-
ért a legolcsóbb szappan.

Tiszta minden ártalmas vegyülettől.

Mindenütt kapható.

Bevásárlásnál legjobban arra kell ügyelni, hogy minden darab szappan „Schicht“ nevet, és egyet a fentebbi védjegyekből visel.